

ՏՆՕՐԻՆ-ԵՄՈՒՆԻՐԱՊԵՏ

Հ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

ԲԱՇԽԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան	700 դր.
Վեցամսյա	350
Յուսման	200
Արտասահման արկ.	2 անգլ. անկի
Ամերիկա	7 անգլ.

Բաժանորդագրություն կ'սկսվի
ամեն ամսոյ 1 եւ 15-ին

100 ՓԱՐԱ

Fondateur
M. MAMOURIAN
Directeur-Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN

„Arévélian Mamoul,
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN

100 ՓԱՐԱ

Օրաթերթ ազգային եւ փառափառական

ԿՈՉ ԶՄԻՐՈՆԱՅՈՒԹԵԱՆ

Հայրենակիցներ,

Յոթ տղիկայ երկ շաբաթի, անուան
օրն է անգուգակուն Մեծ Հայուն, 90-
200 ՆՈՒՊԱՐԻ, որ տասնեակ մը տա-
րիներէ ի վեր, լքած ամէն ինչ որ
անձնական է՝ ծննդովայն, շահ ու
հանգիստ, օրինակելի անձնորոշու-
թեամբ մը և անկողնէ յամառութեամբ
կը տքնի իր մարտիրոս ծնողին նուիր-
ական իրաւունքներուն պաշտպանու-
թեան համար:

Արեւու չափ պայծառ այս իրակա-
նութեան տալիս ամէն ճշմարիտ Հայու
սիրտը կը թրթռայ երախտագրական
անպատում յուզումով մը, զոր արժա-
նավայել հանգիստաւորութեամբ յայտ-
նած է ու պիտի յայտնէ, մանաւանդ
Անոր պաշտելի անուան տարեդարձնե-
րուն համար:

Մենք այն ամուր համոզումն ու-
նինք թէ ինչպէս ամէն գիտակից Հայ,
Յոյնպէս և Զինուորացի, ոչ մէկ բան
կորսնցուցած է իր սիրոյ և յարգանքի
զգացումէն հանդէպ Մեծ Հայուն, այլ
ընդհակառակը յառաջիկայ երկուշաբ-
թի, նախորդ տարիներէ աւելի բուռն
և աւելի գրական եղանակաւ մը պի-
տի գիտնայ իր յայտ բերել իր անվե-
րապահ ակնածանքն ու երախտագի-
տութիւնը հանդէպ հասարակաց դա-
տին անխնայ անտիան Հայ Մեծ քա-
ղաքացիին:

Հ. Բ. Ը. Միւսթեան Իզմիրի Մաս-
նաճիւղի Վարիչ-Անգամներս, այս հան-
գիստը սփթով պարտ կը համա-
րենք մեր սիրելի հայրենակցաց
մատնաշէն, «Մարտի»-ն, «Վերջ»-ն,
նկարէն աւելի գերիվելու եղանակ մը
տեսնելու Մեծ Հայրենակիցին անուան
տարեդարձը, այն է, երկուշաբթի օր
անգամ արձանագրուելի, Պօղոս Նու-
պարի կողմէ հիմնուած ու Անոր ցը-
կանս նախագահութեան տակ 15 տա-
րիներու շինարար ու փրկարար գոր-
ծունէութիւն մը բոլորած Հ. Բ. Ը.
Միւսթեան:

Այս մտք յառաջիկայ երկուշաբթի
օրը կը հաշակենք:

ՕՐ ՀԱՅ ԲԱՐԵԳ. ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ու կը լուսն կը լինենք ամեն հարազատ
հայու, առանց սեռի, խտանիքի ու դա-
ւանանքի խտրութեան, խնդրելով որ,
երկուշաբթի օր բարեհաճին վաճառ-
քի ի պատիւ Պօղոս Նուպարի սարքը-
ւելիք կրօնական և այլ հանդիսու-
թեանց, և այդ առթիւ ներկայանալ
Ս. Եկեղեցւոյ բակին մէջ մեր կողմէ
կարգուած անդամագրող Մարմիննե-
րու, իրենց կարողութեան չափով և
ամասկան նուազագոյն 25 դր.ով ար-
ձանագրուելու համար Հ. Բ. Ը. Ընդհա-
նուր Միւսթեան:

Իսկ դուք, Հ. Բ. Ը. Միւսթեան
տեղւոյ շուրջ չորս հազար անգամներ,
Միւսթեան պարտ կը գնէ Ձեր բոլոր-
րին վրայ, առանցքն մէկ նոր ան-
գամ առանցիկը արձանագրող մար-
միններու: Ձեզ կ'իյնայ ուրիշն ար-
ժեքներ ձեր անհատական գիւրքն ու
հմայքը իբր ծնող, ազգական, բաթ-
րոն, պաշտօնակից, բարեկամ կամ զը-
րացի, մեկու համար ձեր բոլոր պա-
րագաններն ու բարեկամները որ փու-
թան, յառաջիկայ երկուշաբթի օր,
անպայման մտնել Հ. Բ. Ը. Միւսթե-
ան, բովանդակ աշխարհի մէջ օրփ-

ուած 15,000 անգամներու շաբթի
մէջ:

Հ. Բ. Ը. Միւսթեան անգամները,
երկուշաբթի օրուան կրօնական և այլ
հանդէսներու պիտի մասնակցին իրենց
լաւբակին վրայ կրկնով Միւսթեան
խաբարէնէ հեռու կամ, Պօղոս Նուպարի
փոքրիկ շաբաթը որ 25 դր. ի փո-
խարէն պիտի տրամադրուին իրենց:

Այս առթիւ պիտի յանձնուին նաեւ
իրենց անգամագրողները, փոխան 10
դր. ի:

Այն քաղաք յոյսով թէ, յառաջիկայ
երկուշաբթի օրը, ցանկալի պատեհու-
թիւնը պիտի ընծայէ մեզի, ի հարկին
հեռագրաւ աւետելու Մեծ Հայուն թէ,
իր անուան տարեդարձին առթիւ, տո-
նուած 1000 Զինուորացի փութա-
ցին սիրայօժար մտնել իր կողմէ հիմ-
նուած Հայ Բարեգործական Միւսթեան
սրբազան գործին տակ, այնու յայտնի-
լու համար իրենց անվերապահ սէրն
ու հրապարակ հանդէպ իրենց արժա-
նընտիր պետին:

Մամբ կանխայայտ խորին շնոր-
հակալութեամբ ու յարգանքով:

Վարիչ անգամ Հ. Բ. Ը. Միւսթե-
ան Իզմիրի Մասնաճիւղի:

Տօք. Պօղոս Կոստանդ (Ատենապետ)
Մ. Աղնուորեան (Փոխ-Ատենապետ)
Սուր Թադեոսեան (Գանձապետ)
Կարապետ Տիւրպէր (Ատենապետ)
Ղուկաս Յասայան
Աւետիս Աւետիքեան
Մարգար Էփրէմ
Միւսթեան Նուպար
Հեռու Վարպետներ:

ՆՈՐ ԽՈՐՀԱԺՈՂՈՎԸ

Քանի մը օրէն, երեք Վարչապետ-
ներու Խորհուրդը նորէն պիտի գո-
մարուի Արեւելեան հարցով զբաղելու
համար, այս անգամ Նիւի կամ ուրիշ
քաղաքի մը մէջ — քարտէսին վրայ
բոլոր քաղաքները սպառած չեն տա-
կանի և պատեհութիւն կար որ Գե-
րագոյն Խորհուրդը պատմութեան եր-
թար անուններու երկուր ու փառաւոր
շարք մը իրեն կապած ըլլալու յաղթա-
կան գանձաւորութեամբ:

Համարձակինք ըսել թէ ասիկա
այլևս վերջին Խորհուրդագրով պիտի
ըլլայ և այս դժբախտ հարցը իր լու-
ծումը գտնելով խաղաղութիւն և ա-
զատութիւն պիտի բերէ արեւելի, աւե-
րի ու բաւարեան մատնուած հողա-
մասերուն:

Եթէ համարձակինք ըսել այդ օր-
նաբեր խօսքը, գոնէ բոլոր հոգիով
պիտի բաղձանք որ այդպէս ըլլայ Պի-
տի բաղձանք որ Խորհրդագրովի սը-
րահէն ներս թափանցեն բողոքը, ա-
ղերսանքն ու հեծեծանքը անթիւ հո-
գիներու, և զգացնեն թէ աշխարհի
այդ մասին մէջ ծնելու դժբախտու-
թիւնն ու ծննդոյնը՝ քարիզէն չեն,
այլ մարդկային էակներ են, և այն-
քան պէտք ունին ու կարօտը կը քա-
շեն խաղաղ ու անդորր կեանքին, աշ-
խատանքի պատեհութեան և ազա-
տութեան, որքան Եւրոպայի մէջ բը-
նակող բաղդաւոր էակները: Ձգացը
նեն թէ աշխարհի գէպերուն դասա-
ւորումը եթէ երեք հզօրներուն տուաւ
մարդկային ճակատագրերու տնօր-
նութեան պատեհութիւնը, արդարու-
թիւնը կը պահանջէ որ այդ պատե-

հութիւնը գործածուէր հասարակ-
ութեամբ և անհատութեամբ:

Վերջապէս արագ խաղաղութիւնը
առաւ Եւրոպային. զոն ենք, որ
մարդկային խաղաղ գանձաւորութիւն
իւրենց կեանքին ու պատիւին տէր դար-
ձան և վերադարձան ստեղծող, ար-
դիւնաբերող աշխատանքին:

Բայց թող չհեղանան, երբ դժ-
բաղդ հեղափոխութեան բնական իւր-
նչոյնտամ ու արտաքին իրենց աշ-
քերը յառնեմ մարդկային ճակատագր-
ներու այդ գերագոյն տնօրնողներուն
և սպասեն իրենց բ. ժինը, իրենց հա-
ռաչանքներուն մէջ յայտնելով զար-
մանք, որ մարդկային իմաստութիւնը
կր'ար հնարաւոր դարձնել արագ վեր-
սայլ մը, սակայն տարիներ հաճախ
չէր կրնար լիովին իրագործել Սէվր
մը:

Խաղաղութեան պայակովը կը
առջարի կը հեծն Արեւելքը. Գերա-
զոյն Խորհուրդը տակաւին պիտի վարա-
նիւտակային պիտի սպասէ, ձգելով որ
իր տնօրնութիւնէն կախուած, իր
պաշտպանութեան յանձնուած այդ
Արեւելքը լափիլող բողոքներու կեր
դառնայ:

Այս հարցումն է որ տառապանքն-
րու շրթունքներէն դուրս կուգայ այս
պահուն և կուղղուի դէպի Գերագոյն
Խորհուրդը, բաղխելու համար անոր
խղճին, անոր դատողութեան:

Հասարակագիտական կարգերը ներ-
կայացնող Գերագոյն Խորհուրդը չան-
տեսելու հանրային խղճմտանքին ծա-
յնը, երբ ան կը բարձրանայ իր եր-
կիրներուն մէջ, Աշխարհի այս մասը
նոյնքան «իր երկիրն է», քանի որ
անոր ճակատագրի տնօրնութեան ի-
րաւասութիւնովը օժտուած կ'ըլլայ
ինքզինքն ու երբ հանրային խղճը կը
խօսի այս տարագրող երկրամասին
մէջ, պէտք չէ լռեցուի, պէտք չէ
անտեսուի անիկա:

Ու ինչ կըսէ այդ հանրային խղ-
ճը. — «Աշխարհի խաղաղութեան պա-
հապան ու արդարութեան ուստուած
հզօրներ, վերջ առե՛ք այն դժոխային
կատակախաղին, որ անվերջ ամիսներէ
ի վեր կը շարունակուի Պօլսոյ և Էն-
կիւրիի միջեւ, պատճառելով անհա-
մար նոր կեանքներու արեւին խաւարա-
ցումը, որ կործանում, որ թշուա-
ռութիւն, վերջ առե՛ք այն քաղաք-
րող վարանումին, վերապահութիւն
ներուն և բարեփոխումի խօսքերուն,
որ Սէվրի դաշնագրի գործադրութեան
պայմանաժամին լրանալէն վերջն ալ
կը շարունակուին այդ թուկային շուրջ
և շարունակութիւն ու անունը կուտան
Պօլսոյ և Էնկիւրիի միջեւ խաղցուած
արիւնոտ կատակախաղութեանը:

Ու ասիկա ո'չ միայն Արեւելքի, այլ
ամբողջ աշխարհի խաղաղութեան և
ամբողջ մարդկութեան ու քաղաքա-
կրթութեան շահերու սիրոյն համար:
Արդարութիւն ու խաղաղութիւն
ստացած Արեւելքը մարդկային միտքը
պիտի ազատէ մղձաւանջային հարցի
մը շարունակութիւնէն պատեհութեան
պիտի տայ որ իրենց տուններէն զըր-
կուած զինուորներ իրենց հայրենիքը
իրենց տունները վերադառնան և մարդ-
կութեան զլխէն պիտի հեռացնէ վը-
տանգը նոր ու ահաբեկ պատերազմի
մը, որուն տուելու խաղաղութիւն պէս
պիտի թուի Նիւի մէջ գործադրու-
մը:

Մարդիկ կրնան մոռնալ թէ Սեր-

ՀԱՅՈՒՆԱՅԻՆ ՄԱՅՑ

Հոգիս. Ընկերական Միութեան
կիրակի օրուան ցերեկոյթի մասին
Նիւի մէջ «այրած»-ը պարեցա՞ք...
Գերագոյն տնօրնական պարտքները, ար-
ուեստը՝ գերագոյն տնօրնական խաղաղութեան
գովելի պարտքները, պարեցնելու
չանքերը և շատերու պարտքները,
ինքնամոռացութեամբ պարտքներով յա-
ռաչացած, վերջապէս պարտւած, ապ-
րումներ, ապրածներ, ապրուածներ...
ո ինքը յոյուսածագիրը՝ չապրուածը:
Այնչափ ամեն ոք ազատ է իր
քննադատութիւններուն տառակայ
գործներու այս ու այն, թերեւս կու-
գան վարկեաններ որ ապրածը մոռ-
նալով չապրուածին ստուերին ետեւէն
կը վազեն, կարծելով թէ կ'ապրին,
կարծեցնելով որ ապրիլ դիտեն, սա-
կայն երբ բան մը կ'իջան, գոնէ
զայն ապրելու համար՝ գրեն ապրուած
կերպով, որպէսզի ապրիլ փափաքող-
ները՝ զայն ապրեցնել յաջողին...:

Վերջապէս չեմ ուզեր այդ ցերե-
կոյթին ներկային գրածին վրայ ման-
րամանօրէն ապրիլ և բացատրել այդ
ապրած գերագոյն տնօրնական կամ ար-
ւեստագէտին որ այդ օրը առաւօտ շատ
պէտք ունէր ձեռնով լեւրէ և անկողնէն
և ամեն բան չապրեցնելու որոշումով
մը եկեր է ապրելու այդ նուազաւոր-
դէսին:

Չապրեցայ՝ իր գրածը կարգաւոր
Օր. կիւլպէտեանի մասին, չապրեցայ՝
Օր. Պարստուրի ըսածներուն, չապ-
րեցայ Օր. Էմիլիանի արտասանու-
թեան տոթիւ ըսել ուղաններուն,
վերջապէս չապրեցայ՝ ծանօթ հաշա-
կաւոր ջուրհանար Պ. Գարաճեանի
մասին անպատճառ հակառակ խօսելու
իր պարտքներուն...:

Քննադատելի՛ լուս, բայց Գարա-
ճեանի մը կարողութիւնը, տաղանդը,
արուեստագիտական հմտութիւնը, այդ
բոլորը չանտեսել, — ներքեւէն չապրիլ
պիտի ըսէի, — ոչ թէ տարօրինակ,
այլ անբացատրելի է և անեղծուա-
ծային:

Իզմիրցին լսած է կիւլպէտեանը,
լսած է ողբացեալ Գարաճեանը, ա-
ռիթ ունեցած է օտար ջուրհանար-
ներու խօսքը, սակայն Գարաճեանի
տաղանդով ցտրղ Իզմիրցին ջուր-
հանար մը չէ տեսած, — ներքեւէն,
— ապրած...:

Թողունք Իզմիրցին, այսօր Գարա-
ճեանն Իզմիրէ դուրս լսողները գո-
վեստով և հիացումով կ'իստին այդ
հայ տաղանդին մասին և ելնել զայն
խորժել. բուսական է աւելի անըմ-
բունելի կ'երեւի...:

Վերջապէս չեմ կրնար ճաշակե-
րու մասին վիճարկել, երբ մարդ
մը ապրիլ չուզեր, կարելի չէ
զայն բուն ապրեցնելու վարժեցնել...:

ԵՍ

պիտի սահմանափակին վրայ արձակ-
ուած ուսմը մը՝ պատեհաբար տարաւ
աշխարհի ամեն անկիւնը: Սե այսօր
հոս հոն արձակուած ուսմբերը նոյն
տեսակ հետեւանքի մը ազգագրաբու-
թիւնը չեն արգիւտը:

Գերագոյն Խորհուրդը տէր է մեծ
իմաստութեան և խղճաւոր միայն
պիտի ծառայէ անոր խորհուրդ տալու

(Շարանաւորութիւնը կ'ըստ Գ. Բ. Ը.)

ԹՐԻԱԶԱՅՈՑ ԴԱՏԸ

Հայաստանի վերջին դեպքերու մասին հետզհետեւ հասնող լուրերը և մանաւանդակները որ միայն ցաւալի, ոչ միայն խղճալի այլ նաեւ ընդ-վզեցուցիչ են և դեռ նախորդ կառավարութեան կառավարողները կ'համարձա-կեն հրապարակաւ ձայն բարձրացնել և ինքնապաշտպանութեան կամ ինքնա-պաշտպանի ստորակարգներ փորձել:

Անշուշտ ամեն ոք կարգաց նոխար հայկական, այսինքն դաշնակցական խրխաւ, արհամարհաւ, մեծամոլ, ինքնահաւատ կառավարութեան ներկայա-ցուցիչներուն, ամենու ծառօթ Պ. Պատրիսեանի և անոր ընկերներուն՝ նուա-տացուցիչ ու ամօթալի դաշնակցի ստորագրած ըլլալը, ըմբոստ և օրէնքէ գուրս համարուած թուրք ազգայնականներու հետ:

Պահ մը փոխուած համարեցէր դերերը և այնպէս երևակայեցէր թէ այդ գաղափարը, յաւերժական ամօթը, ստորագրած ըլլալին Դաշնակցութենէ տար-րեր կուսակցութեան մը ներկայացուցիչները, և ձեր տէքին առջև բերէր Դաշնակցականներու ընդգրկելիք ու արգելափակելիք դերքը:

Ասանց այլևայլի պէտք էր որ այդ գաղափարը ստորագրողները կամ ինքնասպան ըլլալին կամ ծուռկի գալով ներպղծութիւն խղիւղէին ամբողջ ազ-գէն, առանց սակայն իրենց օձիկը փրկելու գաղափարականներու հետապնդում-ներէն օրոնք իրար պիտի անցնէին աշխարհը, հոգակիւս համար պարծուած գաւաճանութիւնը, վատթարութիւնը այլովքն հանդերձ:

Ինչք՝ այդ կուսակցութիւնը հանրապետութիւնը հաստատուելէն ի վեր քննադատողներս, այդքան խտապահանջ և անդրադուր չենք, ինչ և մեր պա-հանջը, անոնց լուծութիւնը, որպէսզի ալ աւելի չմխրձին այն ճահիճին մէջ զոր իրենց անհեռատեսութեամբը յառաջ բերին:

Ասկայն անոնք՝ այդ անուղղակիները, երբէք չպիտի կրնան զգալ վայրկեա-նին փափկութիւնը և զիրար հակասող, զիրար չէզոքացնող, զիրար հալածող փաստերու յառաջդրուածութեամբ պիտի ջանան ինքնադաշնակցութեան անգործ դրութիւն և ամենէ զգուշիւն, Հայաստանի ազգային պատասխանատուութիւնը՝ սերիչներու վրայ բեռնելու:

Ա. օգուտ ջանքեր և զոր վատնումներ:

Հայաստանի նախորդ գաղափարական կառավարութեան ներկայացուցիչին ազգայնագիրն Յոգ յոգուածը ընդունելի ու ստորագրելը, արդէն վճիռ մըն է Ռուսահայ մասնաբաժան, գործելակերպին ու վերաբերման Այդ յոգուածով բացայայտէն կ'մերժուի թէ թրքահայութիւնը գաւա մը ունի և տնկալ Հա-յաստան մը ունենալու դատարար բաղձանք մը, այդ յոգուածը գաւապար-աւթիւնն է գաղափարական կառավարութեան:

Այդ յոգուածէն աւելի նուազատեսչիչ, անելի ամօթալի գործ մը չէր կ'ելլէր Թուրքիոյ:

Թրքահայութեան մեծամասնութիւնը սակայն չենք կարծեր որ զարմանք ու ապուշութիւն ունեցաւ, այդ յոգուածի ընթերցումով թրքահայ ժողովուրդի մատուցական դատարարը ոչ թէ ներկայ պարագաներուն, այլ վաղուց կոս-հած է Ռուսահայոց վերաբերումը և մտայնութիւնը իրենց թրքահայ տրեւա-կից՝ երան հանդէպ:

Հակառակ ոմանց պնդումներուն Ռուսահայի թրքահայ խնդիր գոյութիւնն ու եղած է շատ հին տարիներէ ի վեր և Մայիս 28՝ նշանաւոր աքաղով, ալ ինչի չհաւուցեալ այդ տարբերութիւնը ընթէ Ռուսահայութիւնը կուսած ու թրքահայ ըլլալ խորապէս թրքահայոց դատը, այդ յիմար քայլը չպիտի առ-նէր, իր փառասիրութիւններուն գոհացում տալու և միւս կողմէ անգործու-թեան դատապարտելու համար Բարիքի Ազգ. պատուիրակութիւնը եւ ըստ օրէնքի անխորհուրդ, մեր կարծեք նպատակաւոր այս քայլը, որ Ահարոնեան-ներու, վարանդեաններու և այլոց զրգումով տեղի ունեցաւ, անգամ մըն ալ եկաւ հաստատելու, թէ ինչ վերաբերում ունին թրքահայոց իրաւունքներուն և պահանջումներուն նկատմամբ:

Թրքահայութիւնը սակայն դարձեալ բազմաւոր կրնայ համարուել, որ իր ներկայացուցիչը Բարիքի մէջ, դանդաղ տրգելիչ պատճառներով, որոց խորը առաջիմ մտնել, թերեւ անժամանակ համարուելի չստորագրեց Սէվրի գաղա-փար և այդ կերպով յաջողեցաւ պահել ու պահպանել իր պահանջողի ու բա-զմադի դերը:

Հայկ. նախորդ կառավարութեան անհեռատես ու անխորհուրդ ընթացքին բերումով, Հայաստանի այժմու վիճակուած կացութեան մասին կանխահա-պիտի ըլլալ երթագրութիւններ ընել, սակայն այն հաւատքն ունինք, որ այժմու կացութիւնն է որ պիտի կրնայ փրկել մեր ապագայ Հայաստանը, բաւ է որ առաջիմ ամէն գնով, հնարաւորութիւն ունենայ հանրապետութեան մէջ գտնուող հայութիւնը իր գոյութիւնը պահել ու պահպանելու:

Այդ փառնուած թրքահայ դատը, դարձեալ Բարիքի Ազգ. պատուիրա-կութեան պետն է որ պիտի կրնայ փրկել և ամբողջ ազգը, արտասահմանի և Թուրքիոյ մէջ գտնուող բոլոր հայութիւնը, անոր զիրքը զօրացնելու, ամրա-պնդելու, ամեն միջոցներ ու ջանքեր պէտք է ի գործ դնէ:

Եւ յաջողելու համար ամեն կերպով, արգարութիւնը և իրաւունքը յաղ-թանակի տալու համար, միանգամ ընդ միշտ պէտք է հեռացուին բոլոր վը-տանդաւոր տարրերը, չէզոքացուին բոլոր այլաստեալ ու վատաստեալ կու-սակցութիւնները ոչ միայն հայկական իրաւանց պաշտպանութեան փափուկ աշխատութիւններէն, այլ նոյն իսկ ազգային ամեն տեսակ շրջանակներէ: Ա-նոնք չեն կրնար այլեւս վատահոթութիւն ներշնչել ազգին այս ճգնաժամային վիճակին մէջ և անոնց գործակցութիւնը միայն ամեն ամենէն պաշտօնե-րու մէջ շատ վատ տպաւորութիւն մը թողնելու պատճառ կը դառնան:

Այսօր հայութիւնը մաքուր ճակտով, անկեղծ սրտով և վեհաճն սրտով անհատներու կաթու է, համարձակութիւն ներկայանալու համար օտար դիւանա-պետներու առջև և նկատելի դառն փորձերը, անցեալի մէջ լարուած ցաւալի մեքենայութիւնները իրենց տխուր արձագանքը տուած են օտար դիւանա-տուներու մէջ, անոնք այս նկատումներով ընդ միշտ պէտք է մաքուր մըթ-նաբար և ձերբազատուի վնասակար տարրերէ և հայրենակործան կարճա-տեսներէ:

Հարկ է մէկ ճակտով ասպարէզ իջնել թրքահայոց իրաւունքները արժե-ցելու համար Ուրիշ ելք չկայ:

Հ. Մ.

ԳԵՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՆՈՒԱԶՈՒՄԸ

Պետրի մէջ հրատարակուած կիսապատշաճ ծանօթագրութիւն մը կը ծա-նուցանէ թէ, 1920 Յունվար 1ի Սփար համաձայնութեամբ պարտագրուած, Գերման բանակին թիւը 100000ի նուազումը գործադրուած է:

Ազգային Ազգայնական

Առաջնորդ Սրբազան հայրը ընկե-րակցութեամբ քաղաքական ժողովոյ անդամներէն Պ. Պ. Գ. Գալափախի և Հ. Նիգոթեանի և տնտեսական տն-դամներէն Պ. Կ. Պալատյանեանի, երեկ առաւօտ յունական ծննդեան տունը շնորհաւորելու գացած է յունաց հա-մակրելի Առաջնորդ Պրիստիմոս Միդրապոլիտին Առաջնորդ Ս. Ե. յա-նուն ազգին շնորհաւորել յիտոյ օր-ուան տունը՝ երախտագիտութիւն յայտ-նած է օր Պրիստիմոս Արքայ. միշտ հագածու և բարեպաշտ վերաբերում մը ունեցած է հայոց հանդէպ թէ հին ընթերցի ժամանակ և թէ այժմ Թուրք-մանի պաշտօն կատարած է Պ. Հրանդ Նիգոթեան Երանց առաջնորդարանի ժողովականներէն Պ. Բալէօրդոս՝ Ա-ռաջնորդ Ս. Ե. խօսքերէն թիւադրուած աւելցուցած է որ հայ և յոյն եղբայ-րակցութեան առաջին հիմնը դրուած է Պ. Հրանդ Նիգոթեան Աթէնքի մէջ ըլլալով սերտ հիւննաւոր մը:

Երկու հոգեւոր պետերու տեսակցու-թիւնը, խիստ սիրալիք եղ-ծ է և հը-րաժեշտ առած է զոր. Դեռնդ եպ. կրկին ու կրկին հաւատարմեան ստա-նալով Գեր. Պրիստիմոս Ա. Ե. իր հա-մակրութեան համար տո իգմիրի հայութիւնը:

— Ինչպէս պիտի կարգան մեր ընթերցողները թերթին առաջին էջին վրայ, երկուշաբթի օր պիտի հաշակուի Հայկ. Բարեգործական Միութեան օրը, և բացի եկեղեցական արարո-ղութիւններէն, Հոգիւնիւն վարժա-րանի մէջ եւս պիտի կատարուի պատ-շած հանդէս մը ի պատիւ Պողոս Նու-պարի Միեւնոյի ժամանակ պիտի յաշխուին Հայկ. Բարեգործական Միութեան անդամներուն անը-շան գնով մը քարթիւր և Բարեգոր-ծական ու անոր հիմնադրին Պողոս Նուպարի զարգացման գործէն, Տարա-կոյս չունինք թէ այդ օրը պիտի կրկնապատկուի բարեգործական ան-գամներու թիւը:

— Վաղը կիրակի, երկուշաբթի Որբանո-ցներու համար, նախաձեռնութեամբ Ա. Կ. Ո. վարչութեան պիտի բաշ-խուին փոքրիկ ստորակներ, նախա-պէս պատրաստուած ցանկի մը վրայ: Այդ փոքրիկ ստորակները պիտի լեցունին միմիայն չոր պտուղներով և նաեւ փափաքողները պիտի դնեն մէկ կամ երկու թաշկինակ, որոնք ըստ բազմի պիտի տրուին որբերուն և որ-բուհներուն: Այս առթիւ արդէն կը հրատարակենք այսօր Ա. Կ. Ո. վար-չութեան կողմէ մեր ստացած ազգըն-— Ուսումն. խորհուրդը առջի օր նիստ գումարած է նախապահու-թեամբ Ս. Առաջնորդ հոր Ներկայ գտնուած են Պ. Պ. Զ. Գալափախ, Վ. Պալատյանեան, Գ. Բարադամեան և Տօք. Ամատեան:

Պորհուրդը ըստ ընկալեալ սովո-րութեան որոշած է երկուշաբթի օր Պողոս Պետրոսի տունին առթիւ Ազգ. Պաշտօնաւ Մանկապարտէզին մէջ Պարտեւիք հանդէսին հրաւիրել Պա-շտօնեան զերգաստանը, ներկայ գրա-նուելու համար այդ յարգանքի և երախտագիտութեան հանդէսին Որ-շած է նաեւ Կրթասէր Ընկ. Մանկապար-

տէզի ուսման և ուսուցչութեան մա-տնի տեղեկութիւններ խնդրելու և «Հարթօք» Լ. Միսթիւնը խոստած ըլլալով արտօնութիւն, Հոգիւն վար-ժարանի մէջ Պողոս Նուպարի տունա-դարձին առթիւ հանդէս մը կ'աղմա-կերպելու Ուսումն. խորհուրդը տուած է այդ արտօնութիւնը:

— Կ յանձնարարենք մեր ընթեր-ցողներուն վաղը կարգաւ Պ. Հայկ Պոճաւ արեւմտի խոսած ճառը մեր մասնաւոր լիզթաշցին խոստումին համեմատ:

— Ամենադառն տպաւորութիւնը կրե-ցինք երբ յանկարծ տեղեկացանք որ մեր թերթին պատահական աշխատա-կից Պ. Միսթիւն Երկուշաբթի, որ քանի մը օրեր առաջ Աթէնք մեկնած էր գործերու բերումով, հոն հասնելէն վերջ, թրքաւարպէ բռնուած է և կըն-քած իր մահկանածուն: Այս տեսակ անակնկալ ցաւի մը առջեւ չունինք որ և է բառ հանգուցելոյն անմիա-մար այրիին ու զաւակաց համար և կ'յայտենք մեր խորին ցաւակցու-թիւնները:

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Պաշտօնութիւնս ամենամեծ հա-ճոյքով կ'օրհնաւորէ Օր. Մաքրուհի Ե. Ալեքեանի ամուսնութիւնը Տօքթ. Մովսէս Մ. Յովսէփեանի հետ ի նիւ-սօրք անցեալ Դիկա ամսուն մէջ Օր. Մաքրուհի Ալեքեան անմահօթ մը չէ իզմիրցոցս համար, որ անմահ տնտեսութեամբ մը հաճեցաւ ըս-տաննել Ա. Կ. Որբանոցին փոխառ-չուհիի պաշտօնը և այնքան նախա-բերումով տարիէ մը աւելի աշխատե-ցաւ այդ հաստատութեան մէջ ալ բա-զուկը դառնալով Տիկ. Վանէթիւնի իր աշխատասիրութիւնը կարգապահու-թեան մասին ունեցած խստապահու-ղութիւնը, ներշնչած յարգանքը ու պատկառանքը և բարոյական ազդե-ցութիւնը որբերու վրայ, անմահա-լի պիտի մնան այդ հաստատութեան համար:

Պաշտօնութիւնս իր անկեղծ շնոր-հաւորութիւնները կ'ներկայէ նորա-պսակ ամուսին և Տիկ. Մ. Յովսէփե-անի ընտանեաց և պարագայից:

ԵՐԿՈՒՆՈՐԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒ ՀԱՄՈՒ

Կաղանդի առթիւ Ազգ. Երկուշա-բթի օրը պատասխանութիւններուն համար, մրցեղէն հաւաքելու նպատա-կաւ, Ազգ. Դաւան. Պատկ. Վարչու-թեան արտօնութեամբ, վաղը կիրակի փոքրիկ ստորակներ պիտի բաշխուին յարգոյ ազգայիններու բնակարան-ները:

Կը խնդրուի յարգոյ ազգայիններէ, որ հաճին սոյն ստորակները չոր պը-տուղներով լեցնել և պատրաստ ունե-նալ մեր առաջին դիմումին վրայ՝ յանձնելու համար:

Վարչութիւնս շատ ուրախ պիտի ըլլայ եթէ բարեւէր նախաձեռնեցը իւրաքանչիւր ստորակի մէջ հաճին զետեղել մէկ կամ երկու թաշկինակ:

Հիւսիսային ելք թէ՛ յարգելի ազգա-յինները քաջալերելով սոյն ձեռնարկը, պիտի փութան ուրախացնել երկուշա-բթի:

Ազգ. Կեդր. Որբանոցի
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՆ ԳԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

«Նիւ Եօք Ուօրս» սկսած է ախոյեան կանգնել միջազգային ղէնդիկ-ցութեան:

Թր. Հարախիկ, յայտարարութեան մը մէջ զոր կը հրատարակէ սոյն թեր-թը ըսած է:

«Տիեզերական ղէնդիկցութիւնը միակ և ամենակարեւոր ազգակն է խա-ղաղութեան իրականացման, որուն յաջողութեանը համար կ'աշխատենք ա-մէնու: Այն ազգութիւնները որոնց սպառազինութիւնը ամենէն զօրաւորն է, անոնք պէտք է նախադասել ըլլան Երբէք չիմ խորհած թէ Մ. Նախագահ նման ոչ պատերազմիկ պետութիւն մը խաղաղութեան տան մասնակցի ծո-վային սպառազինութեան մը մրցումին: Իմ կարծիքս է որ, մեզ անհրաժեշտ է հզօր նաւատորմ մը պաշտպանելու համար մեր ծովային վաճառականու-

Թիւնը և երկրին եղբայրները Նւ սակայն ատիկա երբէք սպառնալիք մը չի կրնար ըլլալ աշխարհի համար:

Աշխարհի խիղճը, որ հետզհետէ թշնամական կը դառնայ պատերազմին նկատմամբ, և գոյն անհետացնելու համազգութիւններու յարաճուն փափաքը, տրամաբանօրէն հաւաստիք կուտան թէ հեռու չէ այն ժամանակը, ուր ուժէն սւելի իրաւունքին նկատմանը պիտի իշխեն, և ուր ընդհ. զէնքնեցութիւնը պիտի գաղթի այլևս ցնորք մը երազ մը ըլլալէ, դառնալու համար իսկ և իսկ իրականութիւն:

ՃԱՐՈՆԻ ՇԱՀՆՐՈՒՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ճարոնի Նրեպիւթ. Ժողովին մէջ, Աւստրալիոյ հողատարութեան յանձնուած հողամասերու մէջ ներգաղթի իրաւունքէն Ճարոնի հրաժարման մասին հարցումի մը պատասխանելով արտ. գործոց նախարարը բացատրած է թէ հրաժարումը տեղի ունեցած է, սակայն այդ հողամասերուն Ճարոնի արդէն տէր դարձած իրաւունքները և շահերը պաշտպանելու համար կառավարութիւնը պիտի պնդէ:

ՌՈՒՍՕ-ՖԻՆԼԱՆՏԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐ

Ռուսօ-ֆինլանտական Դաշնագրին վաւերացումներուն փոխանակութեան համար պաշտօն ստանձնած ֆինլանտական պատուիրակութիւնը վերջերս մեկնած է Մոսկովա:

ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՍԿՈՒՍՅԻ ՄԷՋ

Մոսկովայի կարմիր պահակախումբէն բաղաձիւ գունդեր ապստամբած և փորձած են արուստածսի մէջ գտնուող հոկտանի մթերանոց մը գրաւել: Փողոցներու մէջ պատահած բաշական բռնի ընդհարումներու հետեւանքով սպաննուածներ ու վիրաւորուածներ եղած են:

Մանրամասնութիւնները կը պակսին կարենալ գնահատելու համար շարժումին նկարագիրը և իր կարեւորութիւնը, սակայն այնպէս կերպի թէ Մոսկովայի մէջ կացութիւնը երթալով կը կենտրոնի և թէ սովորէ կառավարութիւնը կը գտնուի ընդարձակ հոսանքի մը հանգէպ. որ իր գէժ կը հանէ գործաւորները և պահակախումբէն մաս մը:

ՓԻՌԻՄԷՆ ԼԵՂԵՈՆԱԿԱՆՆԵՐԸ

Ապագայիս առջի օրուայ թուականով կը հեռագրեն թէ, այդ առաւօտ Լեգեոնականներու առաջին խումբը թողած է Ֆիրմէն:

Նոյնպէս Թրիէսթէն կը հաղորդուի թէ, Ճելիւս Թորփիլանաւոր և Երկր Թորփիլանաւոր նոյն առաւօտուն մեկնած են ֆիրմէնէ: Իսկ տ'Անուանցիօի համար կըսուի թէ, հաւանաբար երեկ մեկնած ըլլայ այն տեղէն:

ՍԵՐՊԻՈՅ ԻՏԱԼ ԴԵՍՊՈՒՆԸ

Պեկրատէն կը հաղորդուի Սերպիոյ իտալական ներկայացուցիչ Կոմս Մանձօի իր յանձնարարագիրները ներկայացուցած է Նուկուալ պետութեան Խնամակալ իշխանին: Պաշտօնական ձեւակերպութիւններէն յետոյ, իտալիոյ ներկայացուցիչը, խիստ սիրալի տեսակցութիւն մը ունեցած է խնամակալին հետ, ներկայացնելով իտալիոյ և Նուկուալիոյ միջև ստեղծուած բարեբաղդ կացութիւնը: Իշխանը պատասխանած է թէ կատարեալ և եղբայրական գործակցութիւն մը շարունակ գոյութիւն պիտի ունենայ երկու երկիրներու միջև:

ԼՕՐՏ ԶԵՐԶԻԼ Ի ԲԱՐԻՋ

Լօ տոնէն կը հաղորդեն թէ Ալգիոյ պատերազմական նախարար Լօրտ Զըրչիլի զէպի Բարիլ ճամբորդութեան նպատակը պիտի ըլլայ միայն Ֆրանսայի վարչապետին սպայակցութիւն հետ կարգադրել Գերմանիոյ զէնքնեցութեան խնդիրը, այլ նպատակ պիտի ունենայ նաև միջոցներ ձեռք բռնել Արևելքի մէջ պաշտպանական վտանգին զիմադրելու համար:

ՊԵԹՄԱՆ ՀՕԼՎԵԿԻ ՄԱՀԸ

Գերման կայսրութեան նախկին վարչապետ Մ. Պէթման Հոլվէկ ամայս Տին մեռած է Պերլինի մէջ:

Մ. ԳՕՐՈՄԻԼԱՍ ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳՆԱՌՐԻՆ ՄՕՏ

Հռոմէն կը հաղորդեն թէ իտալիոյ հելլէն նախկին դեսպան Մ. Գորոմիլաս ունկընդրութեան մը ընդունումով է իտալիոյ թագաւորին կողմէ: Ունկընդրութիւնը սիրալի և երկարատեւ եղած է:

ՆՈՐ ՓՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՀՈՒՐՋ

Հելլէն նախարարապետը Մ. Ռալիս Անգլիացի դրամատէրներու խմբակի մը կողմէ Յունաստանի ըլլալիք փոխաւորութեան մը մասին հարցումի մը պատասխանելով հետեւեալը յայտարարած է. «Ոչինչ ճշգրիտ է դեռ Արգարեւ այդ տեսակ առաջարկ մը ընդունած ենք Ալգիացի դրամատէրներու կողմէ, բայց առկաին բանակցութիւններ կը կատարուին միայն Ամերիկեան հաւանական փոխաւորութեան մը մասին ունէ առաջարկ չէ եղած»:

ՌՈՒՍԻՈՅ ԳՈՐԾԱԴՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱՐՄԻ ԲԱՆԱԿԻ ՊԱՐԵՆԱՌՈՐԻՍԸ

Սովիէթական թերթերու վերջին թիւերը կը ծանուցանեն թէ գործաւորներու և կարմիր բանակին պարեհաւորումը առաւել քան երբէք աղետալի կացութեան մը մատնուած է:

Գոմիէրներու խորհուրդը գաւառներէ զրկած է լաւ զինուած պաշտպան զօրադուները, ցորինը զին գրաւման ենթարկելու համար: Այս արշաւանքին մասնակցողները պիտի ոտանան հարիւրին 15ը իրենց ձեռք բերած պարենին: Միւս կողմէ կը յայտնեն թէ Ուքրաինոյ մէջ անդադար կը շարունակեն արեւահեղ թշնամութիւնները, ընդ մէջ գիւղացիներուն և մեծամասնականներուն:

ԻՆՁ ԿՐՈՒ ԴՐՔԹԻ ԲԱՐԻՋԻՆ:

«Բըթի Բարիլիէն» մեկնարանելով Դաշնակիցներու և Քէմալականներու մէջ համաձայնութեան մը առաջարկը, կը յայտարարէ թէ ժամանակն է ալ որ Ֆրանսա գաղթի տկարութիւն ցոյց տայ և թէ կորովի քաղաքականութիւն մը անհրաժեշտ է:

ՓՈՍՏԵՆԵՐ ԱՐԵՎԵԼԵԱՆ ՄԱՍՈՒԼԸ

ՊՅՆ ՄԱՐԶԻ ԳԻՄԱՑ Գ. ԳՕՍԻ ԼՐԱԳՐԱՎԱՅՈՒ ԽԱՆՈՒԹԸ

Փ Ե Մ Ի Ն Ա

ZENITH

ԱՇԽԱՏԱՆԻ ԼԱԿԱՆ ԿՈՅՆ ԺԱՄԿԱՅՈՅԸ
ՎԱՅԱՆ ԶՄԻՌՈՆԱԿԵՍԵԱՆ
ԶՈՒՍԱ ՊԵՏԵՍԵՆ ԹԻՒ 13-15

Փ Ե Մ Ի Ն Ա

Զէնիթը այն ժամացոյցն է որ բազմաթիւ մէտալներէ զատ արժանացած է նաեւ Արաֆոյ Մըցման աստիճանին

Կը ծախուի Զուխա Պէտքերէն թիւ 13 եւ 15

ՎԱՅԱՆ ԶՄԻՌՈՆԱԿԵՍԵԱՆ վաճառատուներ

Հոն պիտի գտնէք Զէնիթէն զատ ճոխ պէտքերուն մը ոսկիէ և արծաթէ տպարանչանաւոր ժամացոյցներու նոյնպէս կա:

Նանց և արանց համար գրպանի ոսկիէ, արծաթէ և Նիքէլէ կաղանդուան նուէրքու:

ՅԱՐՄԱՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ

Փ Ե Մ Ի Ն Ա

Նորոճեալութեանց վտանգատան **ՓԵՄԻՆԱ** տնօրինութիւնը կը տեղեկացնէ իր պատուարժան յաճախորդներուն որ **ՓՆՆԳԵԱՆ** և **ՄՄԱՆՈՐԻ** առնելուն առթիւ ստացած է պերճանքի և արդուգարդի տարկոյններ և լաւագոյն գործարաններու հետեղենները որոնք տնմրցելի են և կը ծախուին ամենաշատ փաւոր գիներով:

ՄԻԱԿ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՓԵՄԻՆԱ ՎԱՅԱՌԱՏՈՒՆԸ
ԱՄԵՆԸ ԴՓՈՒԱՐԱՎԱՅՆԵՐԸ ՊԵՏԻ ԿՐԱՅ ՆԱՄՈՁԵԼ

ՅՐԱՆԿԱՑ ԹԱՂ ԲԱՍԱԺ ԹԵՆԵՔԻՏԻՍ 31

Ա Ջ Դ

Յառաջիկայ Բշ օր Ազգ. պատ. ուխտակութեան նախագահ Պ. Պողոս Նուպարի տնուան տօն խմբութեան տարեկարծին տօթի Գեր. Առաջն. Ս. Հայրը ի պատիւ ազգանուէր նախագահին, հանդիսաւոր Ս. պատարագ պիտի մատուցանէ Ս. Ստեփաննոս մայր եկեղեցոյ մէջ, և քարոզ պիտի խօսի ու բարեմաղթութիւններ պիտի ըլլան վասն արեւշատութեան Ն. Վր. սնմութեան:

Կը հրաւիրուին բոլոր ազգային. ները նոյն հանդիսաւորութեանց ներկայ ըլլալու ի յարգանա մեծ հայրեւանաբին:

ԱՌՄՋԵՐԴԻՆ. ՀԱՅՈՑ (Կնիք)

«ԼՈՒՎԵՐ»

Վաճառատան Տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու իր յարգելի յաճախորդներուն թէ՛ պարահանդէսի և սուրբէի թուականներու համար տ. մեկնագիրները նորոճեալութիւններ ստացած է:

ՀԱՅՎԱԿԱՆ ՄՂԱՍԻՆՁԸ (ՔՆՆԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒՄԻՆԵՐ) ՄՈՒՆԵՂ ԱՐԳԵՊԻՏԵՊ.ՄԵ

Կ'ամբիոփուի 5 մասերու և կ'աւարտակէ Ա. Պատմութեան թունաւորումը, Բ. Արեւի ճամբուն վրայ, Գ. Ներքին պատասխանատուութիւններ, Դ. Վարդան համար, Ե. Հայաստանի քաղաքական Ապագան:

Գողափոր մը տալու համար թէ որքան շահեկան հատար մըն է և արժանի ամեն հայու լուրջ ուշադրութեան, Գ. մասի ցանկ ներթոցէ կը քաղենք հետեւեալ գլուխները, 1. Իթ. թիկաւ Դաշնակցական եղբայրակցութիւնը. Օսմ. Սահմանադրութիւնն առաջ և 2. Յետոյ, 3. Դաշնակցական իրազեկը կամուրջական շարժումին մէջ, 4. Հայ քաղաքական կազմակերպութիւնները, և այլն:

Գին 100 դր.

Ուշադրութեան կը յանձնենք մեր լսողները որոնք 4րդ էջի ծանուցումները և դրամական հրապարակը:

ԴԻՏԵՑԻՔ ՄԻՄԻԱՅՆ

ԱՐԵՎԵԼԵԱՆ ՄԱՍՈՒԼԸ

ԱՄԱՐԱՐ ԿՈՒՍԿԱՐ

ՏՈՒՆԵՐԻ ԳԵՐԱՐԱՆԻՆԸ

Կ'ամբիոփուի 5 մասերու և կ'աւարտակէ Ա. Պատմութեան թունաւորումը, Բ. Արեւի ճամբուն վրայ, Գ. Ներքին պատասխանատուութիւններ, Դ. Վարդան համար, Ե. Հայաստանի քաղաքական Ապագան:

Գողափոր մը տալու համար թէ որքան շահեկան հատար մըն է և արժանի ամեն հայու լուրջ ուշադրութեան, Գ. մասի ցանկ ներթոցէ կը քաղենք հետեւեալ գլուխները, 1. Իթ. թիկաւ Դաշնակցական եղբայրակցութիւնը. Օսմ. Սահմանադրութիւնն առաջ և 2. Յետոյ, 3. Դաշնակցական իրազեկը կամուրջական շարժումին մէջ, 4. Հայ քաղաքական կազմակերպութիւնները, և այլն:

Գին 100 դր.

